

Iránymutatás az Európa jövőjéről szóló konferencia nemzeti polgári vitacsoportjai számára

Az Európa jövőjéről szóló konferenciáról megfogalmazott együttes nyilatkozat előíranyozza az európai polgári vitacsoportok megszervezését. Emellett, az együttes nyilatkozat értelmében *„Saját nemzeti vagy intézményi sajátosságainak megfelelően minden tagállam és intézmény szervezhet további rendezvényeket, illetve nyújthat további hozzájárulást a konferenciához, például olyan nemzeti polgári vitacsoportokat szervezhet vagy tematikus rendezvényeket tarthat, amelyek alkalmával különböző vitacsoportok hozzájárulásai kerülnek terítékre”*. Az együttes nyilatkozat kimondja, hogy *„A konferencia keretében nemzeti és európai rendezvényekre fog sor kerülni, mégpedig olyan, az uniós értékeket tükröző elvek és minimumkövetelmények mentén, amelyeket a konferencia struktúrái fognak meghatározni”*.

Ezzel összefüggésben a rendezvények szervezőinek magukra nézve kötelezőnek kell tekinteniük a konferencia alapokmányát, amelyhez a konferencia résztvevőinek is tartaniuk kell magukat.

Az alábbiakban ismertetett iránymutatás a jó tanácskozás elveire épül, amelyek különösen egy OECD-jelentésben kerülnek meghatározásra. E jelentésben¹ több száz, a tanácskozási folyamatokkal kapcsolatos esettanulmányt vizsgáltak meg, hogy segítséget nyújtsanak azoknak a tagállamoknak, amelyek nemzeti, regionális vagy helyi szinten polgári vitacsoportokat szándékoznak szervezni.

NB.: a polgári vitacsoportoktól eltérő nemzeti rendezvényeket nyílt, átlátható és inkluzív módon, a konferencia céljával és elveivel összhangban kell megszervezni. Az ilyen rendezvények szervezésével kapcsolatos konkrét iránymutatások eszköztárak formájában érhetők el a többnyelvű digitális platformon, és – különösen – a „Részletes útmutató szervezőknek” című dokumentumban². A dokumentum példákat is tartalmaz olyan rendezvényformátumokra vonatkozóan, amelyek ötletet és iránymutatást adhatnak a tagállamoknak döntéseikhez. A platformon külön útmutató is található arra vonatkozóan, hogy a rendezvények hogyan tehetők inkluzívvá.

1) Cél

A vitacsoportoknak egyértelmű célt és célkitűzést kell megfogalmazniuk: *„a célkitűzést egyértelmű feladatként kell felvázolni, és egy meghatározott közérdekű kérdéshez kell kapcsolódnia. Semlegesen, közérthető nyelven feltett kérdésként kell megfogalmazni.”* A polgárok szerepe és hozzájárulásuk hatása egyértelmű kell, hogy legyen. Utalni kell az Európa jövőjéről szóló konferencia átfogó folyamatára.

Az Európa jövőjéről szóló konferencia többnyelvű digitális platformján szerepelnek tematikus javaslatok, de a tagállamok szabadon választhatnak az Európai Unióval kapcsolatos bármely más olyan témát, amelyet fontosnak tartanak. Az Európa jövőjéről szóló konferenciáról megfogalmazott együttes nyilatkozat értelmében a konferenciának azokat a területeket kell lefednie, amelyek az Európai Unió hatáskörébe tartoznak, vagy amelyeken az Európai Unió fellépése az európai polgárok javát szolgálja. Végül soron a vitacsoportok célja, hogy közös ajánlásokat fogalmazzanak meg az Európa jövőjével kapcsolatos konkrét témákra vonatkozóan.

2) Követő intézkedések

„A szervező közigazgatási szervnek nyilvánosan kötelezettséget kell vállalnia arra, hogy időben válaszol, illetve reagál a résztvevők ajánlásaira.” Az olyan nemzeti terjesztési és koordinációs intézkedések, amelyekkel biztosítható a nemzeti polgári vitacsoportok eredményeinek elterjedése és

¹ A jelentés itt érhető el: <https://www.oecd.org/gov/open-government/innovative-citizen-participation-new-democratic-institutions-catching-the-deliberative-wave-highlights.pdf>. Az e szövegben szereplő idézetek a szóban forgó jelentésnek a közéleti döntéshozatalra irányuló tanácskozási folyamatok bevált gyakorlataiból leszármazott elveket foglaló részből származnak.

² [Hogyan szervezhetek meg egy rendezvényt? – Konferencia Európa jövőjéről \(europa.eu\)](#)

láthatósága, javítani fogják a nemzeti/regionális/helyi intézkedéseknek a konferencia szélesebb folyamatába való beépülését. Ez különösen igaz, tekintettel az egyrészt helyi/nemzeti szinten, másrészt pedig az uniós szinten kibontakozó hasonló megbeszélések közötti potenciális átfedésekre.

A három európai intézmény az együttes nyilatkozatban kötelezettséget vállalt arra, hogy reagál a résztvevők által megfogalmazott ajánlásokra: *„A konferencia végső eredményeit egy, az együttes elnökségnek címzett jelentésben fogják ismertetni. A három intézmény – saját hatáskörein belül és a Szerződésekkel összhangban – haladéktalanul meg fogja vizsgálni, miként lehetne hatékonyan továbblépni a jelentés alapján.”*

3) Átláthatóság

„A tanácskozási folyamatot annak megkezdődése előtt nyilvánosan be kell jelenteni. A folyamat felépítésére vonatkozó információknak és az összes dokumentumnak [...] időben és nyilvánosan hozzáférhetőnek kell lenniük.” A konferencia többnyelvű digitális platformja a konferenciával kapcsolatos rendezvények, hozzájárulások és információk fő platformja, és ezzel biztosítja az átláthatóságot. Minden hozzájárulást közzé kell tenni a többnyelvű digitális platformon (<https://futureu.europa.eu/>), ahol összegyűjtik az európai polgári vitacsoportokkal és a konferencia plenáris ülésével, valamint az egyéb kapcsolódó tevékenységekkel és rendezvényekkel kapcsolatos összes információt.

Az együttes nyilatkozat előírja, hogy a konferencia plenáris ülésén meg kell vitatni a nemzeti és az európai polgári vitacsoportoktól érkező ajánlásokat. A platform mellett a tagállamok igénybe vehetik a meglévő uniós intézményi struktúrákat is a nemzeti polgári vitacsoportok keretében elért eredmények közlésére.

4) Inkluzivitás

„Az inkluzivitást annak megvizsgálásával kell megvalósítani, hogy hogyan vonhatók be az alulreprezentált csoportok.” *„A résztvevőktől javadalmazás és költségtérítés révén, és/vagy gyermek-, illetve idősgondozás biztosításával vagy fizetésével”,* valamint a szükséges támogatásról és segítségnyújtásról való *„gondoskodással is ösztönözni és támogatni kell”*. Ez vonatkozik mind a személyes jelenléte igénylő, mind pedig az online rendezvényekre. Az európai polgári vitacsoportokhoz hasonlóan törekedni lehet a fiataloknak vagy a polgárok egyéb csoportjainak a felülreprezentáltságára. Különös figyelmet kell fordítani arra, hogy a vitacsoportokban képzett vitavezetők segítségével megfelelő vitavezetés legyen.

5) Reprezentativitás

„A résztvevőknek a lakosság mikrokozmoszának kell lenniük. Ez az adott országban/régióban meglévő különböző földrajzi helyeket, nemeket, korcsoportokat, társadalmi-gazdasági háttereket és/vagy iskolázottsági szinteket képviselő, *„véletlenszerű mintavétellel történő kiválasztás”* útján *„érhető el”*, amint az az európai polgári vitacsoportokról szóló *együttes nyilatkozatban* is szerepel. A résztvevők kiválasztásakor figyelembe kell venni a választott hivatalnokok vagy a politikai szerepvállalás esetében fennálló lehetséges kizárást.

Egy-egy vitacsoportban általában 50–200 polgár vesz részt, a tagállam, a régió vagy a térség lakosságának számától függően. Erőfeszítéseket kell tenni az olyan személyek megszólítása érdekében, akik általában nem vesznek részt nyilvános vitákban vagy politikai megbeszélésekben, például könnyen hozzáférhető keretek és könnyen megközelíthető helyszínek kiválasztásával.

A helyszíni polgári vitacsoportok megszervezése bizonyítottan hozzáadott értéket jelent a sokféleség, valamint a résztvevők közötti interakciók és párbeszéd minősége tekintetében. Online viták esetében figyelembe kell venni, hogy több szünetre van szükség. Az online ülések több részre is bonthatók.

6) Információ

A közös gondolkodás lehetővé tétele érdekében *„a résztvevőknek hozzá kell férniük”* a megvitandó téma alapismereteivel kapcsolatos *pontos, releváns és hozzáférhető tények és szakértelem széles köréhez*. Egyértelmű eljárásokat kell bevezetni annak érdekében, hogy a polgárok számára

biztosított ismeretek megfelelőek és kiegyensúlyozottak legyenek. Ennek megfelelően a polgárok számára lehetőséget kell biztosítani arra, hogy vitacsoportjuk hatókörén belül eldöntsék, mely konkrét témákra kívánnak összpontosítani, és milyen típusú szakértelemre van szükségük.

7) Csoportszintű tanácskozások

„A résztvevőknek képesnek kell lenniük arra, hogy közös alapot találjanak a közigazgatási szervek számára megfogalmazott kollektív ajánlásaik alátámasztására. Ehhez a következőkre van szükség: figyelmes és aktív meghallgatás, a különböző nézőpontok mérlegelése és figyelembevétele, minden résztvevő számára lehetőség biztosítása a felszólaláshoz, különböző formátumok – amelyekben váltakoznak a kisebb csoportokban és plenáris ülés keretében folytatott megbeszélések – és tevékenységek, valamint képzett személy által végzett vitavezetés”. A szervezőknek **vezetett megbeszéléseket** kell tervezniük a vitacsoport plenáris ülésére és a kisebb alcsoportok üléseire, ahol asztalonként megközelítőleg 10 fő foglal helyet. Az alcsoportok ajánlásokat vitatnak és fogalmaznak meg, amelyeket a későbbiekben a vitacsoport plenáris ülésén kell megvitatni és jóváhagyni. A vitavezetésnek **részrehajlás nélkülinek** kell lennie, és azt egy **képzett** vitavezető kell, hogy végezze.

8) Idő

„A legtöbb szakpolitikai probléma összetett jellege miatt a tanácskozáshoz elegendő időre van szükség azért, hogy a résztvevők tájékozódhassanak, mérlegelni tudják a tényeket, és hogy megalapozott ajánlásokat tudjanak kidolgozni.” **Legalább 4–6 ülésnapot** (például két–három hétvégét) érdemes tervezni, amikor egy nemzeti tanácskozási folyamat keretében a résztvevők összetett témákkal foglalkoznak. Alternatív megoldást jelenthet az, ha ugyanezen módszer alkalmazásával több decentralizált polgári vitacsoport ülésére kerül sor egy tagállamban.

9) Integritás

A gyakorlat integritásának biztosítása érdekében „a folyamatot a szervező közigazgatási szervtől eltérő, független koordinációs csoportnak kell irányítania”.

10) A magánélet védelme

A nemzeti polgári vitacsoportok keretében biztosítani kell a résztvevők magánélethez való jogát, és tiszteletben kell tartani az uniós adatvédelmi szabályokat. „Tiszteletben kell tartani a résztvevők magánélethez való jogát annak érdekében, hogy meg lehessen őket védeni a nem kívánt médiafigyelemtől és a zaklatástól, valamint hogy a résztvevők megőrizhessék függetlenségüket, biztosítva azt, hogy az érdekcsoportok vagy aktivisták ne vesztegethessék meg őket, illetve ne folytathassanak lobbitevékenységet körülükben”.

11) Értékelés

„A résztvevőknek anonim módon és objektív kritériumok (pl. a kapott információk mennyisége és sokszínűsége, a tájékozódásra fordított időtartam, a vitavezetés függetlensége) alapján értékelniük kell a folyamatot.” A folyamat elején és végén egy kérdőív segítségével lehetne felméri a folyamattal való elégedettség mértékét és a résztvevőknek a vitacsoportok tanácskozási módszereinek köszönhetően tapasztalt esetleges tanulási folyamatot.